

Hävkraft från EU för miljöprojekt

Strukturfondsperioden 2007-2013

Europeiska unionen
Europeiska regionala utvecklingsfonden
Europeiska socialfonden

Innehåll

- 3 Kejsarinnans park nu ett friluftsområde för alla
- 4 Hävkraft från EU för miljöprojekt
- 6 Projekt som stöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden
- 7 Projekt som stöds av Europeiska socialfonden
- 8 Blicken vänd mot klimatförändringen
- 10 Konsekvenserna för miljön, samarbetet och jämlikheten under lupp
- 11 Från idé till projekt, steg för steg
- 12 Kulturmiljöerna i Lappland inventerades
- 14 Övriga finansieringsmöjligheter

Omslagsbild: Comma Image Oy

Kejsarinnans park nu ett friluftsområde för alla

Vid tiden för Krimkriget stod Kotkas sydligaste udde i lågor i mer än en månads tid. De engelska och franska arméerna brände Fort Katarina, uppfört av den ryska kejsarinnan Katarina den stora, nästan till grunden – endast kyrkan och ett antal mindre byggnader skonades. 150 år senare slog lågorna igen upp mot himlen på samma plats när Katariinan meripuis-to (Katarina havspark), uppkallad efter kejsarinnan, invigdes. Med denna fick parkernas stad Kotka ett fint marint tillskott i sitt utbud av parker.

Platsen där parken nu ligger har undergått många förändringar under årens lopp. Under de senaste 70 åren har den varit oljehamn. När hamnverksamheten upphörde och de forna hyresgästerna sanerat marken, började man iståndsätta området till ett friluftsområde för stadsborna. Kotka stad och Sydöstra Finlands miljöcentral gick med som finansärer med stöd av EU-strukturfondsmedel som beviljades till ett belopp av 121 000 euro. Totalt uppgår parkarbetena och färdigställandet av det cirka 20 hektar stora området till cirka en miljon euro.

Stadsträdgårdsmästaren i Kotka **Heikki Laaksonen** har ansvarat för planeringen och övervakningen av byggarbetena i parken. Det mesta av specialbyggnaderna har skötts av parkväsendets egen byggrupp. ”Vi har genomfört omfattande markarbeten och återställt den plana grunden efter oljetankarna till en mer naturlig miljö. Dessutom har vi återställt blockmarken vid stranden, byggt en damm och en bäck med planteringar samt inrett parken för Kotkaborna; vi har skaffat bänkar, grillar, soptunnor, belysning samt redskap för både motion och lek”, berättar Laaksonen. ”Dessutom har jag planerat parken så att delar av stignätet även lämpar sig för rörelsehindrade personer”, tillägger han. Enligt Laaksonen har man för avsikt att sköta parken på ett så naturligt sätt som möjligt för att få en park med en mångformig, naturlig fauna.

Parken var länge ett s.k. ”förbjudet område” på grund av oljehamnen. Kotkaborna gläder sig nu över att området står öppet för alla. Parken har blivit ett omtyckt joggingmål och gräsmattorna inbjuder till bollspel och picknickar.

Hävkraft från EU för miljöprojekt

EU beviljar stöd för finländska miljöprojekt från två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Stödet från **Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)** beviljas under strukturfondsperioden 2007–2013 via fem regionala program som omfattar södra, östra, västra och norra Finland samt Åland. Programmen bygger på regionernas egna utvecklingsbehov, och i dem formuleras strategin, åtgärderna, finansieringen samt instrumenten för mätning av resultat.

ERUF tillhandahåller finansiering bland annat för utveckling och ibruktagande av miljövänliga produkter och produktionsmetoder i små och medelstora företag. Man betalar också stöd för investeringar i miljöskydd, för åtgärder för riskhantering samt för bekämpning av klimatförändringen och för anpassningen till den. Listan över stödberättigade projekt omfattar även projekt för restaurering av natur- och kulturmiljöer i anslutning till näringsverksamhet samt projekt för förbättrade förutsättningar för natur- och kulturturism, användning av förnybara energikällor och hållbart nyttjande av naturresurser.

Stödet från **Europeiska socialfonden (ESF)** är uppdelat i en riksomfattande del och regionala delar.

Stöd beviljas bland annat för miljöutbildning som bygger på arbetslivet behov samt utveckling av miljökompetens och bildande av nätverk. ESF-medel kan användas även för utveckling av sociala innovationer, som till exempel nya sysselsättnings- och arbetsmetoder.

Den stödberättigade verksamheten beskrivs mer ingående i de programspecifika broschyrerna och programdokumenten.

EU-stöd för projekt kan ansökas av företag, läroanstalter, forskningsinstitut, kommuner, samkommuner, registrerade föreningar och andra sammanlutningar med rättshandlingsförmåga enskilt eller tillsammans.

Uppgifter om ansökningsförfarandet och ansökningstiderna finns på finansiärernas webbplatser. Kontaktuppgifterna finns i slutet av broschyren. Ytterligare information om strukturfondsprogrammen och ansökningsförfarandet finns även på webbplatsen www.rakennerahastot.fi.

Foto: Kirsi Hellas Nylands miljöcentral

Projekt som stöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden

Syftet med Europeiska regionala utvecklingsfondens (ERUF) program är att förbättra sysselsättningen och de olika regionernas konkurrens- och livskraft. Med fondens hjälp främjas miljöperspektivet vid utvecklingen av regioner och företag samtidigt som man förstärker synergier mellan miljön, ekonomin och sysselsättningen. ERUF kan även betala stöd till projekt som syftar till att skapa beredskap inför klimatförändringen och miljörisker samt till att mildra deras effekter.

I syfte att förbättra regionernas attraktivitet och företagens ekologiska konkurrenskraft stöder Europeiska regionala utvecklingsfonden projekt som är inriktade på

- förbättring av natur-, stads- och kulturmiljöer och regionernas attraktivitet,
- förbättring av resurs- och energieffektivitet,
- nätverksbildning mellan miljöföretag och utveckling av miljöinriktad affärsverksamhet,
- miljöinnovationer och ekologisk produktplanering,
- utveckling och tillgodogörande av miljöteknik och hantering av miljörisker,
- utveckling av förutsättningarna för natur- och kulturтуриism,
- restaurering och skydd av vattendrag, sjöar och kustvatten,
- ökad användning av och forskning kring förnybara energikällor,
- hållbar användning av naturresurser och främjande av naturens mångfald,
- förebyggande av risker som hör samman med klimatförändringen.

Ny teknik för övervakning av deponiernas lakvatten

Lakvattnet på deponier i södra Savolax övervakas med hjälp av nyaste teknik. M-Motion Ltd Oy har utvecklat en utrustning som trådlöst i realtid ser till att allting är som det ska. Det är en stor skillnad mot de laboratorieprov som tidigare togs på ort och ställe var tredje månad. Och förändringen är enbart till gagn för miljön.

M-Motion som grundades 2003 är ett serviceföretag som arbetar med telemetri. Företaget har fått strukturfondsmedel från EU för två pilotobjekt dvs. övervakningen av lakvatten

på deponierna i Kaakkolampi i Nyslott och Metsä-Sairila i S:t Michel. Försöket blev mycket lyckat och det resulterade i nya potentiella kunder. Utöver M-Motion deltog Södra Savolax miljöcentral, Nyslotts stad och Metsä-Sairila Oy i projektet.

Nyttan med den nya telemetritekniken är en avsevärt effektivare övervakning i och med att miljöriskerna upptäcks snabbt. Tekniken bygger på givare som kontinuerligt övervakar vissa gränsvärden som har fastställts av miljöcentralen. Kunden eller övervakaren kan via en krypterad internetupp-

Projekt som stöds av Europeiska socialfonden

Europeiska socialfonden (ESF) stöder sysselsättningen och sysselsättningsförutsättningarna med hjälp av kompetensökning och sysselsättningsfrämjande åtgärder. Stöd från ESF kan beviljas bland annat för att främja jämställdhet, motverka utanförskap, förbättra personalens arbetsförhållanden och välbefinnande samt för att utveckla verksamheten på arbetsmarknaden.

För att främja arbetsmarknaden och för att öka sysselsättningen stöder Europeiska socialfonden till exempel

- anordnande av miljöutbildning som motsvarar arbetslivets behov,
- utveckling av miljökompetens,
- bildande av nätverk,
- prognostisering av utbildningsbehoven på miljöområdet,
- utveckling av sociala innovationer,
- utveckling av nya sysselsättnings- och arbetsmetoder för miljöarbeten,
- utveckling av miljöarbeten som en övergångsarbetsmarknad,
- främjande av företagens samhällsansvar,
- utvecklande av entreprenörskap inom miljöområdet.

koppling kontrollera att gränsvärdena inte har överskridits, till och med dagligen om man så önskar. ”I själva verket behöver man inte gå in och kontrollera, eftersom systemet omedelbart via sms eller e-post meddelar om något är fel”, berättar försäljningschef **Janne Korhonen** på M-Motion. Om gränsvärdena överskrids, åker man ut till platsen och tar reda på orsaken. För kunden betyder telemetritekniken kostnadsbesparingar på sikt, eftersom behovet av dyra laboratorieprov minskar påtagligt.

M-Motions tjänst Telemotion lämpar sig för olika slags övervakning, bland annat för övervakning av luftkvaliteten och kvaliteten på ytvatten (sjöar, älvar, åar och kanaler) och grundvatten.

Blicken vänd mot klimatförändringen

Inom den internationella klimatpolitiken agerar Finland som en del av Europeiska unionen vars syfte är att minska sina växthusgasutsläpp med 20 procent till 2020 jämfört med 1990 års nivå. Dessutom har Finland förbundit sig att genomföra åtagandena i FN:s klimatkonvention för att bromsa upp klimatförändringen, bland annat genom att skydda sina kollager och genom att stödja klimatforskningen.

Finlands eftersträvar att motverka klimatförändringen och har dessutom utarbetat en nationell strategi för anpassning till den. Strategin beskriver klimatförändringens verkningar för Finlands del, bedömer förmågan till klimatförändringsanpassning och fastställer åtgärder genom vilka denna anpassning kan förbättras. Åtgärderna gäller till exempel trafik- och markanvändningsplaneringen, översvämningsskyddet, avfallshanteringen samt energidistributionens funktionssäkerhet.

En av de grundläggande principerna i EU:s sammanhållningspolitik är att gynna klimatet och miljön. Med stöd från EU:s strukturfonder försöker man genomföra projekt som motverkar klimatförändringen och främjar anpassningen till den. Finland kan till exempel erbjuda framstående kompetens i skogs- och miljöfrågor samt miljöteknik som efterfrågas på

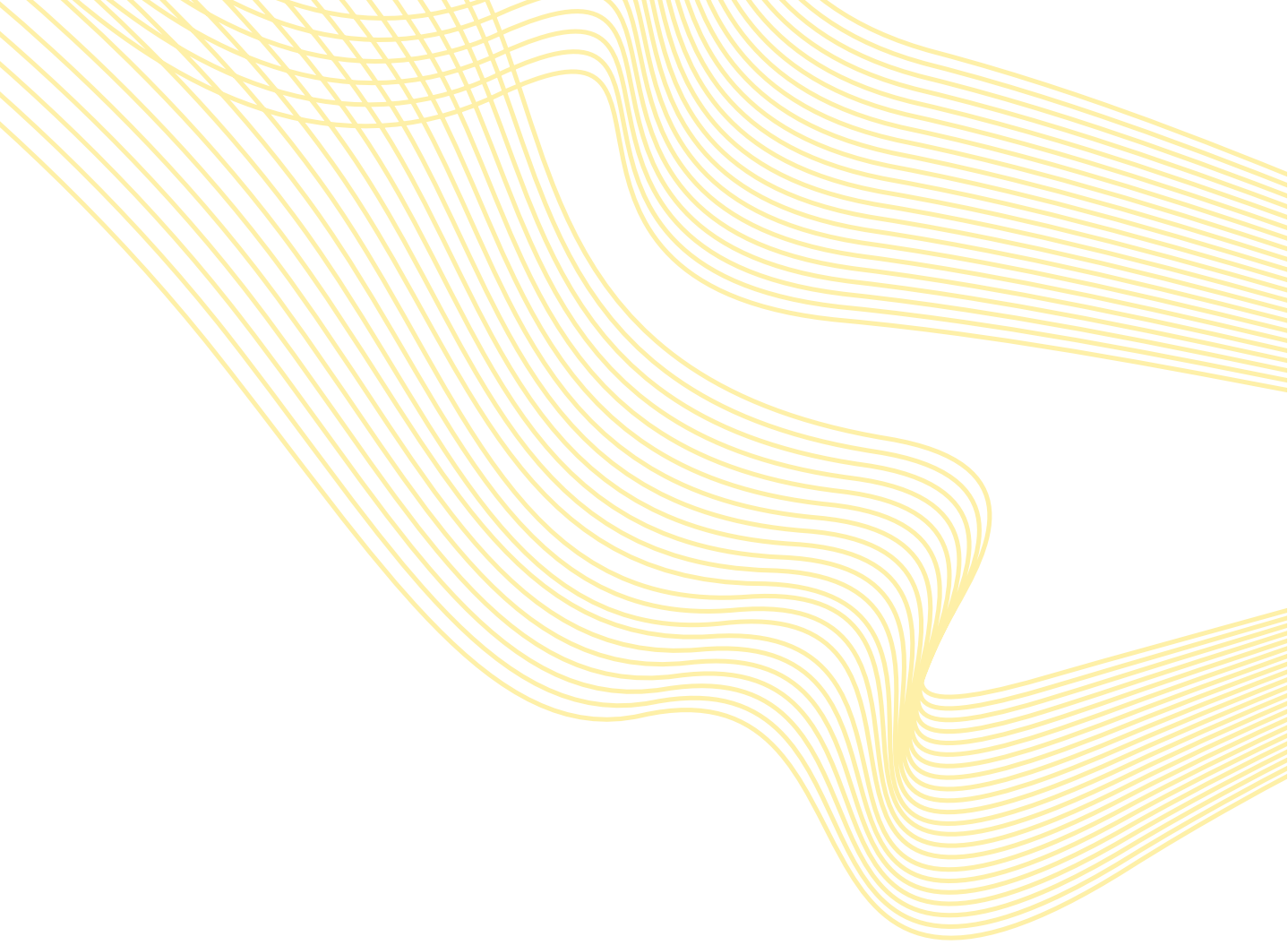
den internationella marknaden. Även projekt kring bioenergi och energieffektivitet spelar en central roll i åtgärderna för att motverka klimatförändringen.

Alla strukturfondsprojekt ska bedömas med avseende på om de bidrar till att motverka klimatförändringen och minska utsläppen av växthusgaser eller till att främja anpassningen till klimatförändringen. Exempel på projekt som gynnar klimatet är till exempel företags investeringsprojekt eller innovationsprojekt för förbättrad energieffektivitet eller minskad användning av fossila bränslen. Åtgärderna för att motverka klimatförändringen och för att förbättra anpassningen till den ska stödja varandra.

Mer om att motverka klimatförändringen:
www.miljo.fi/klimat

Foto: Timo Tainen Lapplands miljöcentral

Konsekvenserna för miljön, samarbetet och jämlikheten under lupp

Miljökonsekvensbedömningen är en väsentlig del av projekt som får EU-stöd. Även Finlands egen lagstiftning förpliktar till miljökonsekvensbedömning av projekt. För miljön blir resultatet bäst när miljöaspekterna beaktas redan när projekten planeras.

Under samtliga faser av projekten pågår samarbete på olika nivåer, dvs. mellan dem som genomför projekten, myndigheterna, näringslivet och organisationerna.

Man uppmuntrar till partnerskap och samarbete vid både planeringen och genomförandet av projekten.

Ett av kriterierna för EU-stödet är att främja jämlikhet och jämställdhet i hela samhället, bland annat mellan könen, olika åldersgrupper och olika befolkningsgrupper. Dessutom kräver den nationella lagstiftningen att jämställdheten mellan könen beaktas när projekt genomförs.

Från idé till projekt, steg för steg

1. Tänk ut en idé för vilken du kan få stöd från strukturfonderna.
2. Samla ihop ett antal personer som är intresserade av idén och som vill utveckla den vidare. Ta även med personer som berörs av utvecklingsprojektet. Försäkra dig om att din idé har din egen organisations stöd och även stöd av nödvändiga samarbetspartners.
3. Kontakta en offentlig finansiär i din region för att diskutera projektet. Det är viktigt att ta kontakt med finansiärerna redan under planeringsfasen så att projektet framskrider flexibelt och i rätt riktning.
4. Sätt dig in i strukturfondsprogrammen samt i strategierna och verkställighetsplanerna i den egna regionens landskapsprogram.
5. Lägg upp en projektplan som omfattar målsättningarna, åtgärderna, samarbetspartnerna och arbetsfördelningen samt kostnadskalkyl, finansieringsplan och tidsschema. För att EU-stöd ska kunna beviljas ska projektet alltid vara tidsmässigt och innehållsmässigt avgränsat.
6. Fyll i ansökan i systemet EURA2007 (www.eura2007.fi). Ett undantag utgör ansökningar om företagsfinansiering från TE-centralerna, forsknings- och utvecklingsfinansiering från Tekes och lån och borgen från Finnvera Abp som lämnas på deras egna blanketter. Ytterligare information om ansökningsförfarandet lämnas av finansiärerna.
7. Läs om EU-programmen och målsättningarna för handlingslinjerna, ansökningstiderna för finansieringen och övriga villkor på webbplatsen www.rakennerahastot.fi. Här finns även länkar till både de regionala och offentliga finansiärernas webbplatser. Finansiärerna erbjuder även sitt expertkunnande till din hjälp i projektets planerings- och startfas.

Kulturmiljöerna i Lappland inventerades

Under fyra års tid inventerades byggnadsarvet i Lappland med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Målet med projektet "Lär känna Lapplands kulturmiljöer" var att sammanställa aktuell information om Lapplands byggnadsarv i ett geografiskt informationssystem. Dessutom ville man höja aktningen för Lapplands unika kulturarv.

Projektet administrerades av Lapplands miljöcentral. Utöver stödet från EU finansierades projektet nationellt av Lapplands miljöcentral och Lapplands TE-central. Den totala budgeten var på cirka 1,8 miljoner euro. Projektet sysselsatte under fyraårsperioden 90 personer och man inventerade 4 787 kulturmiljöer med 10 434 enskilda byggnader.

ESF svarade för utbildningen och anställningen av projektdeltagarna, medan ERUF hade hand om projektets innehållsliga målsättningar och kommunikationen. I ERUF:s ansvarsområde ingick dessutom en del om samisk kultur och arkeologi.

Kulturmiljöerna inventerades av personer från orten som valdes ut bland arbetslösa arbetssökande som utbildades för uppgiften. Inventeringen omfattade samtliga kommuner. Det material som samlades in sammanställs i en databas över Lapplands kulturmiljö.

En överraskning för inventeringen blev att så många miljöer hade skonats av kriget. Förhandsantagandet

var att inventeringen skulle gälla återuppbyggnadstiden. På grund av det stora antalet miljöer som hade klarat sig genom kriget hann man i en del kommuner inte inventera miljöerna från återuppbyggnadstiden i någon större omfattning.

Också det totala antalet miljöer överraskade. En majoritet av dem är gårdsmiljöer i privat ägo, men även ett stort antal offentliga byggnader som t.ex. skolor inventerades. De flesta av dessa skolor används inte längre som skolor, utan fungerar som byagårdar eller inom turismen. Inventeringen visade att beklagansvärt många av dessa skolhus idag står tomma och oanvända.

Särskilt beaktansvärt är det samarbete som förekom mellan olika intressentgrupper, vilket ökade projektets genomslagskraft. Dessa grupper utgjordes av kommunerna, arbetskraftsförvaltningen, Lapplands förbund, Sametinget, Giellagas-institutet vid Uleåborgs universitet, Lapplands universitet, landskapsmuseerna i regionen, Museiverket och miljöministeriet. Intressentgrupperna har framhållit att projektet inte får bli ett lösycktt projekt, utan att det bör leda till mer bestående verkningar. Ansökningar om fortsatta projekt har lämnats in om såväl kulturmiljöprogram och utbildning som konkreta reparations- och skötselåtgärder.

Foto: Triina Elo Lapplands miljöcentral

18

Övriga finansierings- möjligheter

För miljöprojekt finns det möjligheter att få stöd även från Europeiska unionens övriga program. Ytterligare information finns på Europeiska unionens webbplats www.europa.eu.

Europeiska unionens fond Life+ har som mål att främja genomförandet av gemenskapens miljöpolitik och miljölagstiftning och att den vägen bidra till en hållbar utveckling. Fonden stöder projekt som bland annat handlar om bevarandet av naturens mångfald, om klimatförändringen eller om miljö och hälsa. Närmare upplysningar om finansieringen fås på miljöministeriets adress www.miljo.fi/life och på Europeiska kommissionens webbplats ec.europa.eu/environment/life/funding/lifepius.htm.

Stöd för utveckling av landsbygden lämnas genom landsbygdens utvecklingsprogram och den nära anknytande Leader-verksamheten. Ytterligare information finns på webbplatserna www.maaseutu.fi och www.mmm.fi eller hos TE-centralerna på www.te-keskus.fi.

Tekes finansierar forsknings- och utvecklingsprojekt på miljöområdet med bland annat produktutveck-

lingslån. Företag och offentliga forskningsenheter har möjlighet att gå med i Tekes pågående teknologiprogram med egna forsknings- och utvecklingsprojekt. Ytterligare information finns på Tekes webbplats www.tekes.fi.

Finnvera Abp kan bevilja små och medelstora företag miljölån för frivilliga miljöinvesteringar. Ett sådant projekt ska bygga på bästa tillgängliga teknik och investeringen måste resultera i betydande positiva miljöeffekter. Ytterligare information finns på Finnveras webbplats www.finnvera.fi.

Gränsöverskridande samarbete på miljöområdet och mellanstatliga miljöprojekt kan även finansieras från programmen inom Europeiskt territoriellt samarbete och med hjälp av Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI CBC). Ytterligare information finns på arbets- och näringsministeriets webbplats www.tem.fi.

På www.rakennerahastot.fi finns ytterligare information om andra program och finansieringsmöjligheter inom ramen för EU:s strukturfonder.

FINANSIÄRER

Finnvera Abp
www.finnvera.fi

Länsstyrelserna
www.lansstyrelsen.fi

Landskapsförbunden
www.reg.fi

Utbildningsstyrelsen
www.oph.fi

Vägförvaltningen
www.vagforvaltningen.fi

Tekes – utvecklingscentralen för
teknologi och innovationer
www.tekes.fi

Arbetskrafts- och näringscentralerna
www.te-centralen.fi

De regionala miljöcentralerna
www.miljo.fi/ayk

Kommunikationsministeriet
www.lvm.fi

Undervisningsministeriet
www.minedu.fi

Inrikesministeriet
www.intermin.fi

Social- och hälsovårdsministeriet
www.stm.fi

Arbets- och näringsministeriet
www.tem.fi

Miljöministeriet
www.miljo.fi

Hävkraft
från EU
2007–2013